

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE YENİDEN YAPILANMA*

Doç.Dr.Fahri KAYADİBİ**

GİRİŞ

Tarih boyunca insanlığın en önemli uğraşısı "Eğitim" olmuştur. Günümüzde toplumların üstünlükleri bilim ve teknoloji alanındaki ulaştıkları düzeyler ile ölçülür. Eğitimde yarışı kim önde götürmüştü dünyada onun sesi duyulmuştur. Her zaman eğitimin ihmali ülkenin risk altına sokulması olarak görülmüştür. Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan temel ölçülerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Bu bakımdan bilgi çağı olarak da adlandırılan yirmi birinci yüzyılda, bütün ülkelerin önemle üzerinde durdukları temel konu eğitimidir.

Milli Eğitim Temel Kanununun 28. Maddesinde belirtildiği gibi, orta öğretimin amacı, bütün öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vererek toplum konularında bilinçlendirmek, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda Yüksek Öğretime veya hem mesleğe hem yüksek öğretime iş alanlarına ve hayata hazırlamaktır.

VII. Beş yıllık kalkınma planında da uluslararası rekabet gücünün artırılmasında, ileri teknolojinin geliştirilmesi, üretimi ve kullanılmasında gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla mesleki teknik öğretime önem verilmesi öngörülmüştür.

Türk Eğitim sisteminde izlenen eğitim politika ve uygulamalarında öğrenci yöneltme ile ilgili bir modelin geliştirilmemiş olması yüksek öğrenim önünde tıkanmaya yol açmıştır. Üstelik insan gücü -Eğitim- istihdam dengesi kurulamadığından diplomalı işsizler yığını oluşmuştur.

Yüksek Öğretime geçişte yığılmaları önlemek için Yüksek Öğretim imkanlarının yaygınlaştırılması, Orta öğretimin yeniden yapılandırılması, Orta Öğretim programlarının yüksek öğretime, mesleki teknik eğitime ve hayata yönlendirecek şekilde düzenlenmesi, ülkemizin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmek ve istihdama yönelik olması, meslek "kazandırıcı" mesleki gelişme sağlayıcı ve bu eğitimi alan gençlerin kendi işlerini kurmaları için teşvik edici önlemler ve destek sağlanması gerekmektedir.

* 25-26 Şubat 1999'da 16. Milli Eğitim Şurası'nda sunulan tebliğdir.

** İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

Bunun için İlköğretimi bitiren gençlerin meslek Lisesi sayılarının ülke genelinde ihtiyaçlar doğrultusunda artırarak öğrencilerin bu okullara yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Kısa yoldan öğrencileri hayata hazırlamak, üniversite önündeki yığılmaları önlemek, bir meslek sahibi olarak hayata hazırlamak, kaynak ve zaman israfını da ortadan kaldıracaktır.

Türk sanayi ve hizmetler sektöründe nitelikli işgücü ihtiyacı , genellikle dışa açılmaya çalışan ve özellikle Gümrük Birliği sonrasında daha çok uluslararası rekabet gücü kazanma çabası içinde bulunan Türk ekonomisinin önemli bir sonucudur. Türkiye'nin tarım ekonomisinden sanayi toplumu olma ve dışa açık ekonomi politikası izleme, üretimdeki maliyet ve kalite faktörleri işgücünün nitelik ve verim düzeyinin yükseltilmesi gibi konulardaki istek ve kararlılığına karşılık, henüz bu talebi karşılayacak bir mesleki teknik eğitim düzeni kurulabildiğini söylemek zordur.

Sanayinin hızlı değişen ihtiyaçlarına karşılık verebilen, yüksek problem çözebilme ve sorumluluk bilincine sahip, yenilikçi, üretken, çevresiyle kolayca iletişim kurabilen, işbirliğine yatkın, grupla çalışabilen, değişik çalışma şartlarına uyum gösterebilecek ve yüksek işgücü gerektiren çağın gelişmeleri karşısında; mesleki teknik Orta öğretim kademesi, sanayi ve hizmetler sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirecek, ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırmada yeterli dinamizme sahip değildir.

Eğitim programlarının yapı ve uygulama yönüyle, toplumdaki her kesimi içine alacak şekilde gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır. Oysa ki eğitim gören öğrencilerin yanı sıra sistem dışındaki bireylerin de iş hayatına ve iş dışındaki hayatlarıyla bir bütün olarak ele alınıp eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, programlarının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarına katılmaları sağlanamamaktadır.

Gerek Orta öğretimin üstlendiği misyon gerekse nitelikli ara insan gücü yetiştirmekte mesleki eğitimin içinde bulunduğu sorunlar dikkate alındığında; genelde orta öğretim, özeldense mesleki teknik öğretimin yapısında "YENİDEN YAPILANMA" gereği ortaya çıkmaktadır.

Çıraklık eğitiminde 3308 sayılı Kanun çerçevesinde çırak, kalfa, usta eğitimine yönelik programlar uygulanmaktadır. Bu kapsamda çıraklık eğitim merkezlerinde çeşitli meslek gruplarında eğitimi verilen meslek türü sayısı 90 civarında olmakla birlikte henüz iş çevrelerini memnun edecek kaliteye ulaşılmış değildir. Öte yandan eğitim sürecine katılmamış çok sayıda çırak bulunmaktadır. Bu konuda gerekli kaliteye ulaşılması , tüm çırakların eğitim

sürecine katılmaları ve çıraklık eğitimi verilmesi gereken yani meslek kollarının tespiti şarttır.

Günümüz dünyasında çalışma hayatı sürekli öğrenmeyi gerektirmektedir. Bunun sonucu ortaya çıkan “Ömür boyu eğitim” ve “Her yerde Eğitim” yaklaşımlarıyla mevcut eğitim sistemi bütünleştirilmesidir.

İş sektörlerinde çok önemli bir ihtiyaç olmasına karşın henüz “Yetişkinlerin Yetiştirilmesi” konusunda yeterli düzenlemeler yapılamamıştır. Her meslekten olan kişiler, ya eğitim yoluyla veya iş başlarından ayrılmadan teorik ve pratik sınavlardan geçirilerek mesleklerinde zirveye ulaşma şansına sahip değillerdir.

Mesleki eğitim kurumlarının yerel üretim ve hizmet sektörleriyle uyumlu biçimde gelişmediği, bu sektörlerin nitelikli iş gücüne olan gereksinimlerinin karşılanamadığı, meslek okullarının açılmasında yerel ve bölgesel özellikler gereği gibi dikkate alınmadığı bir gerçektir.

Yönelmeye ilişkin sorunların en önemlilerinden birisi ilk ve orta öğretim okullarımızda sistemli ve yeterli rehberlik hizmetlerinin verilmeyişidir. Halen okullarda ve rehberlik merkezlerinde görevli öğretmen sayısı 2000 civarındadır. Öğrenci sayısına oranla bu sayı çok yetersizdir. Öğrencilere meslek seçiminde gerekli rehberlik yapılamadığından isabetsiz meslek seçimleri yapılabilmektedir.

Öğrenimi çeşitli nedenlerle yarıda kalmış gençlerin ve yetişkinlerin veya üniversiteye girememiş Lise mezunlarının çeşitli kurslar ile meslek edinmeleri mümkün iken henüz bu sağlanmış değildir.

Özürlülerin meslek edinmeleri, okul şartları ve istihdamları yeterince sağlanamamaktadır. Özürlülerin eğitimi ve istihdamı konusunda alt yapının hazırlanması şarttır.

Mesleki ve teknik eğitimde kaliteli eğitim verebilecek öğretmenlerin de iyi eğitim verebilecek vasıf ve niteliklere sahip olmaları şarttır. Öğretmenlerin günün modern teknik eğitimini verebilecek dünya eğitim standartlarına uygun eğitim verebilmeleri için gerek okullarda ve gerekse hizmet içi eğitimler yoluyla iyi yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Pahalı bir eğitim olan mesleki teknik eğitim mali yönden devletçe, özel kuruluşlarla ve gönüllü vatandaşlarca yeterince desteklenmelidir. Bu destekler henüz yeterli düzeyde değildir.

Bütün bu sebeplerden dolayı mesleki ve teknik eğitim ülke ihtiyaçlarını cevaplayacak ara insan gücü ihtiyacını karşılayabilecek, üniversite önündeki yığıntıyı önleyebilecek şekilde düzenlenmesi şarttır. Bunun için mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması, okul ve işletmelerde meslek eğitimi ve istihdam, öğretmen ve yöneticilerin yetiştirilmesi ve eğitim finansmanı konularına fikri bazda ışık tutmaya çalışacağız.

I - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN ORTA ÖĞRETİM SİSTEMİ BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE AĞIRLIKLIL OLARAK YENİDEN YAPILANDIRILMASI

A - TEKNOLOJİ EĞİTİMİ

1- Mesleki ve teknik eğitim veren okul ve işyerleri; günümüz bilim ve teknolojinin gerektirdiği makine, araç, gereç ve yetişmiş teknik öğreticiye sahip olmalıdır. Bunları temin etme şartları kolaylaştırılmalıdır.

2-Teknolojik gelişmeler yakından takip edilerek iş alanlarının gereksinimini karşılayacak nitelikli insan gücü yetiştirilmelidir. Programların geliştirilmesinde sanayi, meslek kuruluşları ve üniversite ile iş birliğine önem verilmelidir.

3- Ders müfredat programları günün koşullarına, gelişmelere uygun olmalı ve dünyadaki yenilikler takip edilerek bu programlar geliştirilmelidir. Ders kitapları yenilenen müfredat programları paralelinde hazırlanmalıdır. Yardımcı ders kitapları belirlenmelidir.

4- Sınıflardaki öğrenci sayısı atölye ve laboratuvar kapasitelerine göre ayarlanmalıdır.

5- Gelişmiş ülkelerdeki eğitim programları ve teknoloji eğitiminin yapısı incelenerek yenilikler kazanılmalıdır. (ULUSLARARASI EĞİTİM İLİŞKİLERİ MERKEZİ) oluşturulmalıdır.

6- Mesleki ve teknik eğitim kurumları, sanayinin ihtiyacını dikkate alarak programlanmalı, mevcut statik yapısını değiştirmeli, değişen ve gelişen teknolojileri programlarına hemen yansıtılabilmelidirler.

7- Teknoloji eğitimi programlarının kapsamı; endüstri, tarım, işletme, inşaat gibi kullanılan tüm alanlardaki teknolojiler dikkate alınarak belirlenmeli; içeriğin seçiminde birden çok alanda uygulanan teknolojilerin ortak nitelikleri dikkate alınmalıdır. Bu noktada , iletişim yeterliliği kazanma, yenilikçi düşünme, bilgiye ulaşmayı bilme, problem çözme, girişimcilik, insan ilişkileri gibi teknolojinin ortak bileşenleri olarak ortaya çıkan konular üzerinde önemle durulmalıdır. Aynı bağlamda, hayatın çeşitli alanları için gerekli olan etkili zaman kullanımı, finansman yönetimi, araç-gereç ve diğer kaynakların kullanımı ve yönetimi gibi konularda teknoloji eğitimi kapsam içinde düşünülmelidir.

B - İLKÖĞRETİM SONRASI GENEL VE MESLEKİ EĞİTİME YÖNELME

1- İlköğretim kurumlarındaki öğrencilere yeterince yönlendirme çalışmaları yapılmalı, öğrencilerin yetenekleri ve ilgi alanları çeşitli testler uygulanarak tespit edilmelidir.

2- Gençlerin mesleğe yönltilmesi daha küçük yaşlarda öğrenci, okul ve aile iş birliği ile ve bilimsel metotlarla ciddi bir şekilde ele alınmalıdır. Daha ana okulunda başlayarak her çocuk için ilgi alanlarını tespit etmek için standartlara uygun dosya tutulmalıdır. Çünkü bu çağlarda oynamak için ilgi duyduğu oyuncak ve oyun cinsleri dahi yöneleceği alanın habercisi olmaktadır. Çıraklık eğitimine başlatma yaşı en uygun ve en verimli yaşta olmalıdır. Bu tespiti yaparken iş yerleri ile iş birliği yapılmalıdır.

3- Gençleri mesleğe yönlendirmede Anne-Baba mesleği göz önünde bulundurulmalıdır. Eğer çocuğun kabiliyeti annenin veya babanın mesleğine yatkınsa bu meslekteki ailedeki birikimi kendiliğinden pratik olarak kazanmış olmaktadır.

4- Mesleki ve teknik öğretim veren kurumlarda hazırlık sınıfları oluşturulmalı ve öğrencilerin yönelecekleri mesleklerin alt yapıları hazırlanmalıdır.

5- İlköğretim okullarında gençlere meslekleri tanıtıcı çalışmalar yapılmalıdır.

6- İlköğretim okulları ile mesleki ve teknik öğretim kurumlarında öğrencilerin sağlıklı meslek seçmelerini sağlayacak rehberlik ve danışmanlık servisleri ile meslekleri tanıtıcı üniteler mutlaka kurulmalıdır. Buralarda rehberlik ve danışmanlık ihtiyacı hızla karşılanmalıdır.

7- Üstün yetenekli ve üstün zekalı öğrencilerin, mesleki ve teknik öğretimine imkan verecek okullar açılmalı ve bu öğrenciler mali yönden desteklenmelidir.

8- Teknoloji eğitimi, yöneltme ve mesleki rehberlik, öğretim programlarında zorunlu olarak yer almalı, öğrenci kişisel dosyaları bilimsel kriterlere göre tutularak ilköğretimin 6.sınıfından itibaren aile, okul, rehber öğretmen iş birliği ile mesleğe yöneltme yapılmalıdır.

9- Gençlere; daha orta öğretim çağından itibaren öğretmenlik mesleğinin ruh ve heyecanını vererek, onları bu mesleğe yönlendirmek ve öğretmen yetiştiren mesleki ve teknik yüksek öğretim kurumlarına ana kaynaklık etmek üzere "Anadolu Mesleki ve Teknik Öğretmen Liseleri"nin açılması veya mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğretmenlik mesleğine yönelten programları uygulanmalıdır.

10- Genelde meslek liselerine yöneltme ile hem ara insan gücü ihtiyacının karşılanması, hem de üniversite önündeki yığıntının giderilmesi sağlanmalıdır.

11- İlköğretimin bütün sınıflarında meslek alanlarını tanıttıcı bilgiler verilmelidir. Öğretmenler rehberlik eğitimi almalı ve uygulamalıdır.

12- Öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesi için eğitim ortamlarının bina, alan ve kullanma yönünden zenginleştirilmesi sağlanmalıdır.

C - MODÜLER EĞİTİM

1- Modül programlar, bireyin ve ülkenin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlanmalıdır. Uygulamaları yörenin ihtiyaçları paralelinde, iş alanlarının desteğinde, gerektiğinde üretim için de yapılmalıdır.

2- Meslek eğitim merkezindeki havuzda bulunan modül programları mesleki ve teknik öğretimin 1., 2. ve 3. sınıflarında bu modüllerden seçilerek haftalık ders dağıtım çizelgeleri belirlenmelidir.

3- Programların meslek standartlarına uygun şekilde hazırlanması gereklidir.

4- İstihdama hazırlayıcı mesleki ve teknik eğitim programları, mutlaka uluslararası standartlara ulaşmayı kolaylaştıracak bir yapılaşma içinde yürütülmelidir.

D - PROGRAMLAR ARASI YATAY VE DİKEY GEÇİŞLER

1- Mesleki ve teknik eğitim veren okullardan mezun olanların alanlarının devamı sayılacak fakülte ve yüksek okullara girebilmelerini teşvik için kendilerine ek puan verilmelidir. Meslek Yüksek Okulu mezunlarının Lisans tamamlamaları sağlanmalıdır.

2- Genel orta öğretim, mesleki ve teknik orta öğretim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumları arasında yatay-dikey geçişlere imkan verecek bir düzenleme yapılmalıdır.

E - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE ORTA VE YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARI ARASINDA PROGRAM DEVAMLILIĞININ VE BÜTÜNLÜĞÜNÜN SAĞLANMASI

1- Meslek liseleri, meslek yüksek okulu ve fakültelerin programlarının birbirini tamamlar nitelikte olması sağlanmalıdır. Bu konuda ilgili kuruluşlar iş birliği yapmalıdırlar.(program devamlılık ve bütünlüğü) aksi taktirde aynı derslerin tekrar okutulması neticesi kaynak ve zaman israfına sebep olunur. Kaliteli meslek elemanı yetiştirilmekten uzaklaşmış olunur.

F - TAM GÜN TAM YIL EĞİTİM UYGULAMASI

1- Tam gün, tam yıl eğitim için okulların teknik alt yapıları, araç gereçleri yeterli hale getirilmelidir. İdari yapılanmada, tam gün ve tam yıl eğitim programlarına uygun değişiklikler yapılmalıdır.

2- Tam gün tam yıl eğitim programlarına uygun idari yönlenmede değişiklikler yapılmalıdır.

G - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE EĞİTİM ORTAMLARININ DÜZENLENMESİ

1- 3308 Sayılı kanun ile mesleki eğitimde eğitim ortamı gerçek iş ortamı olarak kabul edilmiş ve okul-endüstri iş birliği kurulmaya çalışılmıştır. Uygulamaya başlandığı günden bugüne önemli aşamalar kat edilmesine karşın bu konuda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunları aşmak için;

a) İş yerlerinin teknolojik yapısı açısından programa uygunluğu iyi analiz edilmeli, sakıncalı iş yerlerine uygulama için öğrenci gönderilmemelidir. Veya noksanlıklar giderilmelidir.

b) Okul atölyelerinde günümüz teknolojisine uygun araç-gereçler bulundurulmalıdır.

2- Diğer gelişmiş ülkelerdeki çalışma ortamları incelenerek oralardaki gelişmişlik ülkemize taşınmalıdır. ÜLKELER ARASI EĞİTİM İLİŞKİLERİ MERKEZİ kurulmalıdır.

3- Akşam sanat okulu ve Halk eğitim merkezlerini yaygın eğitimde daha etkin ve üretken konuma getirilmelidir. Yetişkinlerin eğitimi buralarda yoğunlaştırılmalıdır. Akşamları boş kalan okul binaları gençlerin ve yetişkinlerin eğitimi için kullanılmalıdır.

4-Ortamları araç-gereç yönünden iyi hazırlanmış GENÇLİK MERKEZLERİ oluşturulmalıdır.

5- Üniversiteyi kazanamayan gençlere, yaygın eğitim kurumlarındaki kurslar veya mesleki ve teknik öğretim kurumlarındaki modüler programları tamamlayarak meslek sahibi olmaları sağlanmalıdır.

6- İsteyen herkes okulda tamamlayamadığı meslek eğitimini iş başıdayken kademeli sınavlar vererek mesleğinin zirvesine kadar çıkabilmelidir. (yenilenme)

7- Mesleki ve teknik öğretimde arz ve talep doğrultusunda kapasite artırımına gidilebilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

H - MESLEK STANDARTLARI, BELGELENDİRME VE İSTİHDAM

1- Tüm mesleklerin standartları tespit edilmeli ve verilecek belgeler ilgili kuruluşlar tarafından verilmeli, bu belgelerin statü ve geçerliliği sağlanmalıdır. Belgelerin diğer ülkelerde de geçerliliğinin sağlanması şarttır. Avrupa topluluğu belgelere ve standartlara çok önem vermektedir.

2- Sektörlere (iş kollarına) eleman alımında yeterlik belgesi isteme zorunluluğu getirilmelidir.

3- Eğitim kuruluşları ile iş ortamları sıcak bir diyaloga girerek nasıl bir eleman istediklerini belirtmeli ve onların stajlarını kendi iş yerlerinde sağlamalıdır.

I-ÇIRAKLIK VE ÖRGÜN MESLEKİ EĞİTİM SÜREÇLERİNİN BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ

1-Endüstri Meslek Lisesi mezunlarına doğrudan ustalık belgesi verilmelidir.

2- Ders müfredatları sektörün ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır.

3-Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun iş yeri denetim yönetmeliği işletilmelidir.

4-Çırakk döneminde olduğu gibi, kalfalık döneminde de kalfaların sigortası devlet tarafından ödenmelidir.

J -MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE OKUL-İŞ HAYATI İŞBİRLİĞİ VE SEKTÖRÜN BEKLENTİLERİ

1-Yetişkinler teknik eğitim merkezleri yaygınlaştırılmalıdır.

2-Eğitim programları sektörün ihtiyacına göre, bölgesel düzeyde belirlenmeli ve meslek liselerine seçmeli iş hukuku dersleri konulmalıdır.

3-Mesleki ve teknik öğretimle ilgili tüm kuruluşların katılımı ile araştırma ve geliştirme merkezleri kurularak sorunlara çözüm üretmelidir.

4-Eğitim kapsamına alınacak meslek kolları için alt yapılar hazırlanmalıdır.

K - ÖZÜRLÜLERİN MESLEK EĞİTİMİ YOLUYLA İSTİHDAMI

1 - Mesleki ve teknik eğitim okullarında, özürlü öğrenciler için gerekli alt yapı oluşturulmalıdır.

2 - Özürlülerin iş yeri açmaları için mali destek sağlanmalıdır.

3 - İşe alınmalarda kanuni zorunluluklara uyulmalıdır.

4 - Bölgelerde özürlüler için eğitim merkezleri kurulmalıdır.

5- Mesleki eğitim veren özel eğitim özel eğitim kurumları 3308 sayılı Çıraklık ve işletmelerde Meslek eğitimi kanunu kapsamına alınmalıdır.

6- Özürlülerin eğitim - öğretimi konusunda nitelikli öğretmen yetiştirmeye ağırlık verilmelidir.

7- Özürlülerin eğitimleri süresince tedavileri yapılabilir.

8- Çıraklık eğitim merkezlerinde de özürlülere yönelik program açılmalıdır.

9- Halk eğitim merkezlerinin özürlüleri eğitime konusunda alt yapısı geliştirilmelidir.

10- Şehir imar planları özürlülerin ihtiyaçları düşünülerek düzenlenmelidir.

L - KADIN İŞ GÜCÜNÜN MESLEK EĞİTİMİ YOLUYLA EKONOMİYE KAZANDIRILMASI

1- Kadın nüfusunun genel nüfusun yarısı olduğu düşünülerek her türlü eğitim faaliyetinde, mesleki ve teknik eğitim yoluyla meslek edinmelerinde nüfusları nispetince yer verilmelidir.

2- Yaygın eğitim kurumlarında kadınların meslek edinmelerine imkan verilmeli, geleneksel el sanatlarımızın yaşatılması ve geliştirilmesine yönelik programlar hazırlanarak kadınlara öğretilmelidir.

3- Kırsal alandaki kadınlara eğitici programlar hazırlanmalıdır.

4- Ev kadınlarının evlerinde fason iş yapmaları teşvik edilmeli, bu konuda kız meslek liselerinde başarıyla uygulanan mesleki ve teknik eğitim geliştirme projesi uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

5- Bölgesel ihtiyaçlara göre kadınlara yönelik hizmet ve üretim alanları belirlenmeli, bu konuda eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

II - OKUL VE İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ VE İSTİHDAM

A - EĞİTİM

1- Eğitimde meslek standartlarının belirlenmesi, illerde meslek eğitim merkezleri kurulması.

2- Okul ve iş yerlerinin çağın gerektirdiği eğitim teknolojisi ile donatılması ve eğiteceklerin kullanım ve öğretme konusunda bilgilendirilmesi. İş yerlerinde yeterince usta öğretici istihdam edilmesi ve derslik bulundurulması.

3- 3308 sayılı çıraklık ve meslek eğitim kanununun 18. Maddesindeki "İşçi" ifadesinin "İşçi ve Personel" olarak değiştirilerek 50 ve daha fazla personel çalıştıran işletmelerin de zorunlu olarak öğrenci almaları sağlanmalıdır. ("50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler" yerine " 50 ve daha fazla işçi ve personel çalıştıran" tabiri kullanılmalıdır.)

B - İSTİHDAM

1- 1739 sayılı Milli eğitim temel kanununun içerisinde mesleki ve teknik eğitime yer verilmesi.

2- Mesleki ve teknik eğitimlerini okulda yapan öğrencilerin de işletmelerde pratik yapan çalışan öğrenciler gibi sigorta kapsamına alınması.

3- Ustalık eğitimine devam eden kalfalara öğrenci statüsü verilerek askerlik tecilleri yapılmalıdır. Sosyal sigortalar kurumu primleri çırak öğrencilerin primleri gibi bakanlıkça ödenmeli ve ödenmeyen prim farklarının iş veren veya kendisi tarafından ödenmesine imkan verilmelidir.

4- Mesleki ve teknik eğitim okullarında özürllülere eğitim imkanı verecek bölümlerin açılması ve gerekli araç-gerecin bulundurulması.

5- Uygulamalı laboratuvarların geliştirilerek çoğaltılması.

6- Öğretmen açığının giderilmesi için öğretmen yetiştiren okul sayısı ve öğrenci kontenjanlarının artırılması:

7- Meslek ve teknik okullarının yöre , bölge ve ülke ihtiyaçlarına göre açılarak elemanların istihdamı kolaylaştırılmalıdır. Bu okullara alınacak öğrenci sayısı istihdam ihtiyacı ile orantılı olmalı ve böylece diplomalı işsizliğin önüne geçilmelidir.

8- Teorik ve pratik eğitimin yeterli ve dengeli bir şekilde tam verilerek mezunlar mesleğinde en iyi şekilde yetiştirilmelidir. Küçülen dünyamızda "kaliteli meslek, kaliteli ürün" aranmaktadır. Mesleğinde kalitesiz olanlar iş pazarlarında, kalitesiz ürünler ise ticaret pazarlarında kendilerine yer bulamazlar.

9- Mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılarak teknolojinin ve sanayinin gelişimini takip edebilmesi çok önemlidir.

10- Mesleki ve teknik eğitim yapılırken öğrencilere iş ahlakı ve araştırmacılık ruhu verilmeye çalışılmalıdır. İş ahlakı müşterilere güven, araştırmacılık ruhu ise kendilerini mesleklerinde yenileme avantajını verir.

11- Mesleki ve teknik okullarda öğrencilerin ilgi alanlarındaki bölümlere yatay geçişleri sağlanmalıdır.

12- Başarısız öğrencilerin okuldan atılmaları yerine, başarabilecekleri meslek eğitimlerine kaydırılmalarına imkan verilmelidir. Böylece bu çocuklara hem meslek kazandırılmış olacak, hem de işsiz güçsüz sokağa itilmekten kurtarılmış olacaklardır. Gelişmiş ülkelerde eğitimden uzaklaştırma yoktur. Eğitimin içine çekerek insan gücünü değerlendirme ve israf etmeme politikaları ön plandadır.

13- İş yerleri okul idarecileri ile iş birliği yaparak ileride iş yerinde istihdam edeceği öğrencileri belirleyerek onlara burs verip iş yeri eğitimini kendisi sağlayarak erken zamanda iş yerine adaptasyonlarını temin ederek elemanlarından daha çok yararlanabilirler. Bunları meslek hayatı boyunca hizmet eğitimine tabi tutarak teknolojik gelişme ve yenilikleri öğretebilirler.

14- Artık dünyada ömür boyu eğitim ön plandadır. Kişinin değişen ve gelişen dünyada devamlı kendisini mesleğinde yenilemesi gerekmektedir. Bu yenilemeye iş yerlerinin kendi üretimlerini sağlıklı bir biçimde sürdürebilmeleri için katkıda bulunmaları şarttır. Bunun için istihdam ettikleri meslek elemanlarına sürekli destekçi olmalıdırlar. Bu desteği elemanlarını hizmet içi eğitimler, sempozyum ve kongrelere katılmalar, dil öğrenimi, patent geliştirenlere ödül vermeler şeklinde sağlayabilir.

15- Basın, yayın, radyo ve televizyonlarda yer alan eğitim programlarında mesleki ve teknik eğitime yönelik programların da bulunması zorunlu hale getirilmelidir. Yayın saatleri öğrencilerin izleyebileceği şekilde düzenlenmelidir.

16- çeşitli nedenlerle toplum dışına itilen kötü alışkanlıklar kazanan ve olumsuz ortamlarda yaşayan çocuklar 3308 sayılı kanunun kapsamına alınmalı yerel yönetimlerle iş birliği sağlanarak rehabilite edilip bir meslek sahibi yapılarak topluma kazandırılmalıdır.

17- Kamu ve özel sektördeki eleman ihtiyacı mesleki ve teknik lisesi mezunları ile alanında sertifikası bulunanlardan karşılanmalı, bu konuda yasal zorunluluk getirilmelidir.

18- Mesleki ve teknik lise mezunlarından meslekleri ile ilgili kendi iş yerlerini açmak ve iş kurmak isteyenlere devletçe mali destek sağlanmalıdır.

19- 3308 sayılı Yasada yer alan "işletmelerde eğitim birimleri kurulmalıdır" hükmü uygulamaya konulması hususunda işletmeler zorlanmalıdır. Eğitim birimi kurmayan işletmeler, fon geri ödemelerinden yararlandırılmamalıdır.

20- İş ve İşçi Bulma Kurumları tarafından meslek mensuplarının kendi alanlarında istihdamını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır. Meslek eğitimi pahalı bir yatırım olduğundan yetişmiş elemanın yanlış yerde istihdam edilmesi veya işsiz kalması büyük bir insan gücü israfıdır. Bu konuda meslek dosyaları tutulabilir ve bilgisayardan yararlanılabilir. İnsan gücü israfını önlemek için sektörel kuruluşları belirleyen yerel ve bölgesel envanter haritaları çıkarılmalıdır.

21- Henüz daha meslek eğitimi kapsamına alınmamış toplumun ihtiyacı olan ve eğitimi yapılmadan topluma gelişi-güzel hizmet sunan meslek cinsleri tespit edilerek eğitimi verilmelidir. Eğitimi verilen meslek çeşitleri ne kadar çok olursa topluma o oranda kaliteli hizmet sunulmuş olur. Meslek kollarının çeşitlendirilmesi ve hepsine eğitim verilmesi toplumdaki sosyal dayanışmayı da güçlendirir. (Japonya'da eğitimi verilen meslek cinsi sayısı Yedi bindir) Mesleki ve teknik öğretim kurumlarında yeni oluşan meslek dalları ve yörenin ihtiyacı olan meslek dalları ile ilgili bölümler açılmalıdır.

22- İş gücü planlaması yapılarak, bu doğrultuda mesleki eğitim yapılmalıdır.

23- İş gücü talebi doğrultusunda , gerekli iş gücü arzı hazırlanmalıdır.

24- Öğrenci kontenjanları iş gücü talepleri paralelinde tespit edilmelidir.

25- Mesleki eğitim okulları sınırlı olmamalı , çevre ve iş hayatıyla iç içe olmalıdır.

26- Genel ve mesleki eğitim arası yakın iş birliği kurulmalıdır.

27- Mesleki ve teknik orta öğrenim öğrencilerinin iş yeri uygulamalarının ilk yıldan başlatılarak, öğrencilere iş hayatı deneyimi kazandırılmalıdır.

28- İsteyen her meslek sahibi okula devam yoluyla veya iş hayatından kopmadan kendi mesleğinin her yükseliş kademesinde sınavlardan geçirilerek mesleğinin zirvesine yükselebilmelidir. (Bu meslekte yenilenmeyi ve ilerlemeyi sağlar)

29- Her türlü mesleğin eğitiminin yapılabileceği "MESLEK EĞİTİM MERKEZLERİ" kurulmalıdır.

30- Teknolojinin hızla gelişmesi, iletişim ve ulaşımının artması, uluslararası rekabeti büyük oranda artırmış bulunmaktadır. Bu durum niteliği ve kaliteli mal ve hizmeti üretebilecek vasıflı işgücünü öne çıkarmayı zorunlu kılmaktadır.

31- Okul ve işletmelerde uygulanacak eğitim modülleri belirlenmelidir.

32- Okul ve işletmelerdeki eğitim birbirini tamamlayacak şekilde olmalıdır.

33- İşletmeler üstü eğitim uygulanmalıdır.

34- Hangi branşlarda eğitimin tamamı okul ortamında, hangilerinin ne ölçüde okul ve işletmelerde müşterek yapılacağı tespit edilmelidir.

35- Ülkemizin , halen ve gelecekte gereksinim duyacağı en büyük güç kaynağı yetişmiş iş gücüdür. Bu iş gücü, ülkemizin kalkınmasında motor görevi yapacaktır. Bu nedenle yetiştirilecek elemanların günün teknolojisini bilen, kullanan ve üreten kişiler olarak yetiştirilmesi kaçınılmazdır.

36- Öğretim programları ve ders kitapları, öğrencilerin yaşayışlarının ayrılmaz bir parçası olarak geliştirilip düzenlenmeli, ölü, faydasız bilgilere ve ezbere yer verilmemelidir. Edinilen bilgi ve beceriler gözlenebilir, kullanılabilir, uygulanabilir, transfer edilebilir ve geliştirilebilir özellikleri taşımalıdır.

37- Mesleki ve teknik orta öğretim mezunlarının iş hayatına birer usta niteliği ve kişiliği kazanmış olarak atanmaları sağlanmalıdır.

38- Okul (kurum) mezun ettiği öğrencisini çalışma hayatında da izlenmeli, saptadığı eksikliklerini giderme yoluna gitmelidir. Bu konuda istihdam alanları ile iletişim içinde olmalıdır.

39- Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında mezunları izleyecek ve işe yerleştirmede destekleyecek bir birim oluşturulmalıdır.

40- İşletmelerde mesleki eğitimin yanında; mesleki bilgi beceri kazandırma, takım halinde çalışma, kendini işe alıştırmaya, insan ilişkileri ve kendini takdim etme becerisi de kazandırılmalıdır.

41- İş hayatındaki gelişmeler eğitim programlarına yansıtılmalıdır.

42- Mesleki standartları geliştirirken, Avrupa Birliği standartları ile uyuma özen gösterilmelidir.

43- İşletmelerde mesleki eğitimin niteliğinin yükseltilmesi için uzaktan eğitim dahi etkin öğretim teknolojilerinden yararlanılmalıdır.

44- İş hayatında geçerli olan mesleklerin tasnifi, sınırlandırılması ve hangi eğitim kurumlarında verileceği belirlenmelidir.

45- İşletmelerde mesleki eğitimin verimliliği sürekli test edilmeli ve test sonuçlarına göre gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

III - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM ALANINA ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ YETİŞTİRME

A - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ÖĞRETMEN OLARAK YETİŞTİRİLECEKLERİN YÖNLENDİRİLMESİ VE SEÇİLMESİ

1- İlköğretim, genel orta öğretim ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğrencilere hem meslek alanlarını ve meslekleri tanıtıcı hem de öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini tanımalarına imkan verecek, meslek seçimlerine yardımcı olacak mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulmalıdır. Bu kapsamda Mesleki ve teknik eğitim öğretmenliği de gereği gibi tanıtılmalıdır. Mesleki ve teknik orta öğretimdeki öğrencilerin kabiliyetlileri öğretmenler kurulunca öğretmen adayı olarak seçilerek aynı branştaki yüksek öğrenime gönderilebilirler.

2- Eğitim fakültelerine, mesleki orta öğretim kurumlarından genel sınavla birlikte mesleki yetenek sınavı da yapılarak öğrenci alınmalıdır.

3- Eğitim fakültelerine alınacak öğrencilerde fiziki görünüm ve mesleğini engelleyecek sağlık problemi olmamasına dikkat edilmelidir.

4- Mesleki ve teknik öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesini özendirmek için burs verilmesi, yurt sağlanması gibi teşvik edici önlemler alınmalıdır.

5- İlgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak insan gücü ihtiyacı tespit edilerek eğitim kurumları oluşturulmalı , öğretmen ihtiyaçları belirlenmelidir.

6- Öğretmen yetiştirmede MEB - YÖK işbirliği yapılmalıdır.

7- Milli eğitim akademisi kurulabilir.

B - MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET ÖNCESİ EĞİTİMLERİ

1- Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının meslek öğretmenlerine ihtiyacı, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri tarafından karşılanmalıdır. Ancak

ihtiyaç halinde pedagojik formasyon kazanmış diğer yüksek öğretim kurumları mezunlarından da yararlanılmalıdır.

2- Öğretmenlerin daha nitelikli olmaları için gerekli görülen alanlarda öğretmenlik programları lisans üstüne çekilmelidir.

3- Mesleki ve teknik orta öğretim ve mesleki teknik eğitim fakültelerinin programları birbiriyle ve iş hayatı ile uyumlu hale getirecek şekilde düzenlenmelidir.

4- Programlarda iş hayatı ve öğretmenlik uygulamalarına yeterince yer verilmelidir. Uygulamalar ilgili okullar ve iş yerlerinde gerçekleştirilmelidir. Teorik ve pratik dersler arasındaki krediler dengelenmelidir.

5- Mesleki ve teknik eğitim fakülteleri bina , araç - gereç bakımından yeterli hale getirilmelidir. Öğretmen adayları modern eğitim teknolojisini kullanmayı öğrenmelidir.

6- Öğretmen yetiştirme programları sürekli olarak ihtiyaçlara göre geliştirilmeli ve güncelleştirilmelidir.

7- Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin öğretmenlik programları, Milli Eğitim Bakanlığı ile diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak belirlenmelidir.

C - MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETMENLERİN ÖZLÜK HAKLARI VE İSTİHDAM

1- Öğretmenlerin mesleki yönden geliştirilmesi için iş çevreleri ile yakın iş birliğini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

2- Öğretmenlerin çalışma koşulları ve ortamları iyileştirilerek meslekten kaçış önlenmelidir.

3- Öğretmenlere, kendilerine uygun olarak sosyal ve ekonomik statü sağlanmalıdır.

4- Öğretmen ve yöneticiler sözleşmeli olarak da istihdam edilebilmelidir.

5- Gereğinde ihtiyaç fazlası öğretmenler hizmet içi eğitimden geçirilerek uygun alanları kaydırılabilmelidirler.

6- Öğretmenlerin hizmet içi kurs belgeleri göz önünde bulundurarak “kademe” veya “derece” ile ödüllendirilmeleri sağlanmalıdır.

D - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİ

1- Her öğretmen mesleğinde gelişmesi ve değişen dünyaya uygun mesleği ilgili yenilikleri öğrenmek için ihtiyaç ölçüsünde hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

2- Hizmet içi kurslarında görevlendirilen öğretim elemanları dikkatle seçilmeli ve konusunda uzman olmalıdır.

3- Öğretmenlerin mesleki bilgi ve görgülerini artırmak üzere yurt içi ve yurt dışında araştırma ve inceleme imkanı sağlanmalıdır.

4- Uygun konularda öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri, uzaktan eğitim yoluyla (kitap, dergi, broşür, kaset vs.) gerçekleştirilmelidir.

5- Hizmet içi eğitim merkezleri fiziki kapasite ve donatım yönünden yeterli hale getirilmelidir.

6- Hizmet içi eğitim ihtiyaçları uygun yöntem ve tekniklerle belirlenmesi hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlanması, eğitim ve programlarının oluşturulması ve uygulanmasında üniversiteler, Hizmet içi eğitim merkezleri, endüstriyel kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır.

7 - Mesleki ve teknik orta öğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitimleri iş başında rehberlik yoluyla da yapılmalıdır. Öğretmenlere sanayi deneyimi kazandırılmalıdır.

8- Öğretmenlerin yükseltilmesi (kendilerini yenilemesi açısından) Yard. öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen gibi derecelendirilmeli ve her yükselişte ücretleri artmalıdır.

9- Eğitim, yönetimi, eğitim psikolojisi, eğitim planlaması, ölçme ve değerlendirme, program geliştirme, halkla ilişkiler konularında dünyadaki gelişmelere paralel yetiştirilmelidirler.

10- Öğretmen okulları ve öğretmenler meslek birliği yasayla kurulabilir.

E - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN YETİŞTİRİLMESİ

1- Mesleki ve teknik eğitimde her düzeydeki ve her tür okuldaki yöneticilerin tanımları yapılmalıdır.

2- Yöneticilik ayrı bir uzmanlık alanı olarak ele alınmalı, yönetici adayları bu okulların özelliklerine uygun alanlardaki öğretmenler arasından genel bir sınavla seçilmelidir.

3- Eğitim ve okul yönetimi , kamu yönetim alanlarında lisans ve lisans üstü programları tamamlamış olan öğretmenlerin öncelikle yönetici olarak atanması sağlanmalıdır.

4- Yöneticilerin görev öncesi ve hizmet içi eğitimleri üniversiteler ve diğer ilgili kuruluşlarla da iş birliği yapılarak planlı ve sürekli hale getirilmelidir.

5- Okul yönetimlerine öğretmen, öğrenci, veli ve yerel yöneticilerin katılımları ve katkıları sağlanmalıdır.

6- Yöneticilere gerekli teknolojik araçları kullanmayı öğretmelidir. (Bilgisayar , internet)

7 - Yöneticilerin atanmaları, yer değiştirmeleri, yükselmeleri, görevden alınmaları politik etkilerin dışında tutulmalı, bu işleyiş belli ilke, yasa ve süreler ile belirlenmeli ve güvence altına alınmalıdır.

IV - MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE FİNANSMAN

Meslek ve teknik eğitim zor ve maliyeti yüksek bir eğitimidir. Ancak iyi yönlendirilebilir ve mezunları istihdam edilebilirse ülke kalkınmasındaki en önemli odak noktalarından biridir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak maliyeti yüksek bu eğitime finansman kaynaklarını da bulmak şarttır. Bu kaynakları şöyle sıralayabiliriz:

A - GENEL BÜTÇE, FON VE DİĞER KAYNAKLAR

1- Bütçeden mesleki ve teknik eğitime daha fazla pay ayrılması.

2- Mesleki ve teknik okulların yöneticileri, kaynak kullanımını konusunda yetiştirilmeli ve yetkileri artırılmalıdır.

3- Kaynak kullanımında okullar ve bölgeler arası dengesizlik giderilmelidir.

4- Kaynak kullanımında mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile meslek yüksek okulları arasında bağlantı kurularak okulların tesislerinin ortak kullanımlarının sağlanması.

5- Okullarda biriken eğitime katkı payı ve harçların alımı ve kullanımı konusunda yasal düzenlemelerin yapılması.

6- Kaynakların akılcı kullanımı sağlanmalıdır.

B - DÖNER SERMAYE ÇALIŞMALARI

1- Mesleki ve teknik okulların bir fabrika gibi değerlendirilerek ürünlerden elde edilecek gelirlerden kaynak sağlanması.

2- Döner sermaye karlarının özel bir fonda toplanarak eğitim mahallinde doğrudan kullanılabilir hale getirilmesi.

3- Okullardaki döner sermaye işletmelerinin rekabet gücünü azaltan %10'luk peşin vergi uygulamasının kaldırılması.

4- Okulların dışa yönelik üretimleri artırılmalıdır.

C - İŞ HAYATININ VE GÖNÜLLÜ KURULUŞLARIN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM PROGRAMI, YÖNETİM VE FİNANSMAN BOYUTLARINA KATILIMI

1- Kamuoyuna eğitim hakkında sürekli bilgi verilmeli ve eğitim gönüllü destek konusunda duyarlı hale getirilmelidir.

2- Yardımsıver kişi, kuruluş ve gönüllü kuruluşların eğitim kurumlarına yardımcı olması, mesleki ve teknik öğretim kurumları açmaları özendirilmelidir.

3- Yazılı ve görsel medyanın reklam gelirlerinden mesleki ve teknik eğitime fon aktarılmalıdır.

4- Organize sanayi bölgelerinin oluşumunda mesleki ve teknik okul yaptırma şartlarına bağlanmalıdır.

5- Belediye gelirlerinden ve diğer kurumların gelirlerinden eğitime katkı payı alınabilir.(Bazılarından alınmaktadır.)

6- Büyük sanayi kuruluşlarına mesleki teknik okul yaptırma sorumluluğu konulabilir.

7- Uluslararası kuruluşlardan yardım alınmalıdır.

8- Profesyonel faaliyet gösteren spor kulüpleri ve şirketlerinin bütçe ve transfer ücretlerinden belirli bir pay alınmalıdır.

SONUÇ VE TEKLİFLER

Eğitim ve öğretim ihmale gelmez. Ülkelerin kalkınmışlığı eğitilmiş insan gücü ile orantılıdır. Kalkınmanın itici gücü eğitimidir. İnsan-gücü eğitim-istihdam dengesi daima muhafaza edilmelidir.

Eğitim kalitesi mal ve hizmet kalitesini peşinden getirir. Eğitimde kaliteyi yakalamak şarttır. Kaliteli meslek sahipleri küçülen dünyamızı iş pazarlarında onların ürettiği kaliteli ürünler de dünya ticaret pazarlarında kapışılır. Eğitim, uygulamalı olmalıdır. Okulda teorik olarak öğrenilenlerin iş yerlerinde pratik olarak uygulamalı yapılması esastır. Ezbercilikten kaçınılmalıdır. Okul çevre ve iş hayatı iç içe olmalıdır.

Ülkemizde ara insan gücünü geliştiren mesleki ve teknik okullara önem vermemiz üniversite önündeki yığıntıyı kendiliğinden dağıtacaktır. Ara insan gücü planlaması istihdam ihtiyacına uygun olmalıdır. İş gücü talebi doğrultusunda gerekli iş gücü arzı hazırlanmalıdır.

Mesleki ve teknik öğretimin amacı, öğrencileri ilgi, yetenek, eğitimlerine uygun bir mesleki çalışma alanında gerekli bilgi, tutum ve becerilerle donatarak, üretime katkı yapabilecek duruma getirmelidir. Ancak mesleki ve teknik orta öğretim sadece iş hayatına eleman yetiştirmekle kalmayıp , öğrencileri "alanlarında" yüksek öğretime de hazırlamalıdır. Bu eğitim sonunda öğrenciler yetiştikleri alanda ara insan gücünün temel nitelikleri olan girişim yeteneği ile yenilikçi düşünme, bilim üretme, sorun çözme, gelişmelere açık, iç organizasyonu yapabilme ve yönetim görevlerini üstlenebilme gibi temel yeterlikleri kazanmalıdırlar.

Eğitim programları çağın gereksinimlerine uygun hazırlanmalıdır. Gelişmiş ülkelerdeki yenilikler takip edilmelidir. Modül programlar geliştirilerek uygulanmalıdır. Kitaplar, çağdaş yeniliklere ve gelişmelere uygun hale getirilmelidir. Faydasız bilgilerden arındırılmalıdır.

Öğretmenlerin yetiştirilmesine önem verilmelidir. Gerek okulda ve gerekse hizmet içi eğitimlerde öğretmenler gelişmelere uygun, yeterli yetiştirilmeli, eğitim ve teknolojiyi kullanabilmeli ve yenilenmelidirler.

Mesleki ve teknik okullar mali yönden desteklenmeli, laboratuvar, araç-gereç yönünden teknolojik gelişmelere uygun hale getirilmelidir. Mevcut binaları örgün ve yaygın eğitimde tam kapasite ile kullanılmalıdır. Bu binalarda akşamları da eğitim-öğretim yapılmalıdır.

Yetişkinler yeni eğitimlerle yenilenmelidir. Meslek sahibi olmayan gençlere kısa süreli kurslarla meslek kazandırılmalıdır.

Özürllüer eğitim merkezleri yeterince kurularak eğitilmeli ve istihdamları sağlanmalıdır. Şehir imar planları hazırlanırken özürllüer düşünölmelidir.

Rehberlik ve danışmanlık merkezleri oluşturulmalı, buralarda yeterince uzman bulundurulmalıdır. Bu merkezlerde öğrencinin hangi mesleğe yöneltilmesi gerektiği iyi tespit edilmelidir. Kabiliyetler iyi tespit edilmelidir.

Mesleki ve teknik eğitim yapılırken, okul, iş yeri ve ilgili kuruluşlar iş birliği yapmalıdırlar(eşgüdüm). Okullar mezun ettikleri öğrencilerin iş yerlerindeki verimliliğini takip etmelidirler, noksanlıkları gidermelidirler.

İşbaşı eğitime ve ömür boyu öğretime önem verilmelidir. Yenilikler işbaşında uygulamalı öğretilmelidir. Kişiler ömür boyu gelişmeleri ve yenilikleri öğrenerek mesleğinde kendilerini yenilemeli ve geliştirmelidirler. Çeşitli kademelerdeki sınavlarla her vatandaş işbaşından ayrılmadan kendi mesleğinde zirveye kadar yükselebilmektedir.

- Atatürk bir taraftan genç nesillerin milli kültüre bağı ve birlik şuurunu taşıyan nesiller olarak yetiştirilmelerini istemiş diğler taraftan ilim, fen ve teknik bilgileri açısından yeniliğe açık ve kendi kültürleri ile ilim ve fen arasındaki mükemmel uyumun anlayışına sahip fertler olarak eğitilmelerini arzu etmiştir. 22 Eylül 1924 'de Samsun'da öğretmenler topluluğuna yaptığı bir konuşmada:

“Maddiyat için, maneviyat için muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir.” diyerek bilimsellik ilkesini eğitimin temel ilkesi olarak kabul ettiğini ifade etmiştir.

- Kadın eğitimine önem verilmelidir. Nüfusun yarısının kadın olduğu düşünülerek kadınlar eğitimle meslek sahibi yapılarak kalkınmadaki potansiyel güce katılmalıdır.

- Mesleki eğitimi kesintiye uğramış olanların eğitimlerini tamamlama ,üniversiteye giremeyenlerin de kısa süreli kurslarla meslek edinme imkanlarının sağlanması.

- Her türlü mesleğin eğitiminin yapılabileceği meslek eğitim merkezleri kurulmalıdır.

- Öğretmen Akademisi kurulmalıdır.

- 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile uygulamaya başlanılan "işletmelerde Meslek eğitimi" uygulaması etkinliğinin yükseltilmesi gereklidir. Buralardaki mesleki eğitim programları günümüz program anlayışına uygun hale getirilmelidir. Buradaki öğretmenler iyi yetiştirilmelidir.

- İşletmeler Üstü Eğitim Merkezleri geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

- Meslek standartları yapılarak uluslararası geçerliliği sağlanmalıdır. Standartlar yapılırken uluslararası geçerli standartlar göz önünde bulundurulmalıdır.

- Mesleki eğitim planları yerel iş gücü gereksinimleri doğrultusunda yapılmalıdır.

- Eğitim kapsamına dışında kalan meslekler çıraklık eğitim kapsamına alınmalıdır.

- Her genç mesleğinde iyi yetişmiş , yüksek iş ahlakına sahip ve mesleğinde yenilikleri kazanarak araştırmacılık ruhu içinde olmalıdır.

- İş dünyası, nitelikli, becerikli, yüksek iş ahlakına sahip, sorumluluk taşıyabilen, güvenilen, üretken insan gücünü beklemektedir.

- Gençler çeşitli nedenlerle okuldan atılarak eğitim dışı bırakılarak sokağa atılmamalıdır. Bilakis eğitilmemiş insan bırakılmamalıdır. Bulunduğu yerde başarısız olan yatay geçişlerle başarabileceği programlara kaydırılmalıdır.

- Eğitilemeyecek insan yoktur. Eğitemeyen sistem vardır.

- Avrupa'da serbest dolaşım da (malların ve hizmetlerin serbest dolaşımı) kalite aranacak. Bunun için ürün ve hizmetlere kalite getirmelidir. Bu da mesleki eğitim kalitesinden geçer.

KAYNAKLAR

Akhun, İ. ve Doğan, H. (1979), Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi, ANKARA. MEB - A.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.

Doğan, H. (1981) , Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Projesi ile Yapılan Çalışmalar ve Değerlendirilmesi, ANKARA: Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu.

Doğan, H. (1995), Okul-Sanayi İlişkileri, ANKARA. Bizim Büro Basımevi .

Külahçı, M. (1983), Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu (A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 126) ANKARA. Sevinç Matbaası.

Külahçı, M. (1989), Üniversite Sanayi iş birliği DPT Planlama Dergisi, Sayı: 25 DPT : 2164 - MGS : 21 ,35 - 47

MEB (1981), Okul-Endüstri İş birliği Çalışmaları ve Sorunlar, MEB, Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu , ANKARA.

MEB (1990), 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek eğitimi Kanunu ile ilgili Yönetmelikler.

MEB (1993), XIV. Milli eğitim Şurası (27-29 Eylül 1993) Raporlar, Görüşler, Kararlar, İstanbul Milli Eğitim Basımevi.

MEB (1996), Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul ve işletmelerde Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi.

MEB (1996), XV. Milli eğitim Şurası, 2000'li Yıllarda Türk Milli Eğitim Sistemi, Raporlar, Görüşler, Kararlar, İSTANBUL. Milli Eğitim Basımevi.

MEB (1997), Çalışma Hayatı ve Mesleki Eğitim Sisteminde Çıraklık eğitimi Araştırması, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, ANKARA. IV. Akşam sanat Okulu Matbaası.

MEB (1997), Teknik Liselerin Değerlendirilmesi, ANKARA. MEB Basımevi.

MEB (1998), 16. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura genel Sekreterliği) ANKARA. MEB Basımevi.

MEB (1998), 16. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı, (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Karabük Teknik Eğitim Fakültesi I. Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu (METES-98) ANKARA. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müd. Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu Matbaası.

MEB, 16. Milli Eğitim Şurası, Ön Komisyon Raporları (Hazırlık Dokümanı) ANKARA. 1998

MEB, Milli Eğitim Şuraları (1939 - 1996), Milli Eğitim Basımevi . ANKARA.1998 .

MEB, 16. Milli Eğitim Şurası, İl Komisyon Raporlara (Hazırlık Dokümanı) ANKARA. 1998.

MEB, 16. Milli Eğitim Şurası, Konularla ilgili Kamu Özel Kurum ve Kuruluşların Görüşleri. ANKARA. 1998

Şahinkesen, A. ve Diğerleri (1984) Meslek Lisesi Mezunları izleme Araştırması , ANKARA 1984

Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) Yayın No: 20, ANKARA